

Sklandžios kelionės!

Kalbos patarimai kelionių
organizatoriams

Parengė Indrė Viliūnaitė
Leidinių maketavo Ksenija Akimenova

Kelionė prasideda nuo svajonės – svajonės pamatyti svetimus kraštus, patirti ką nors nauja, neįprasta ar tiesiog atsikvėpti nuo kasdienybės ten, kur visada šviečia saulė.

Ieškome ne tik įdomesnių maršrutų, bet ir patikimos informacijos, vertingų patarimų, praversiančių svečioje šalyje. Kelionių agentūros daug kam tampa tarpininkais, padedančiais trokštamos kelionės viziją paversti išsimintina patirtimi. Svarstydami, kuri kelionių organizatorių pasirinkti, pirmiausia atidarome jo interneto svetainę ir vertiname ten pateiktą informaciją. Įvairių maršrutų, lankytinų objektų aprašymai leidžia nuspėti, ko galima tikėtis iš kelionės pasiūlymo, taip pat daug ką pasako ir apie pačius tekstų rengėjus – keliones organizuojančias, parduodančias įmones. Ar jose dirba profesionalai, krepiantys dėmesį ne tik į visumą, bet ir į detales – į tai, kas labai svarbu išvykus į nepažįstamą šalį, vietovę? Interneto svetainių tekstai – tarsi pats pirmas pokalbis su klientu, bandant jį sudominti. Aiškiai, taisyklingai ir įtaigiai pateikti kelionių pasiūlymai gali įkvėpti pasitikėjimą, sužadinti smalsumą ir paskatinti rinktis. Įvairūs netikslumai, ne tik dalykinės, bet ir kalbos klaidos, nenuosekliai vartojami terminai, netikslūs vietovardžiai, priešingai, gali sugriauti net ir pačią gražiausią kelionės viziją, atgrasyti net ir nuo patraukliausio pasiūlymo.

Kalbos inspekcija kiekvienais metais tikrina vis kitos verslo srities atstovų interneto svetainių kalbą. 2024 metais buvo pasirinktas kelionių organizavimas ir patikrinta per 50 kelionių agentūrų interneto svetainių. Šie patarimai parengti išnagrinėjus pastebėtas kalbos klaidas ir atrinkus tai, kas svarbiausia. Jų tikslas yra atkreipti dėmesį į tai, dėl ko dažniausiai klystama, – į klaidingai rašomus pavadinimus, vietovardžius, taip pat į vyraujančias rašybos, leksikos, gramatikos ir skyrybos klaidas. Pavyzdžiai – iš tikrintų interneto svetainių. Taisymai pateikiami skliausteliuose su ženklu „=“. Vertinant, ar kalba taisyklinga, remiamasi lietuvių kalbos ištekliais internete. Jų sąrašas nurodytas patarimų pabaigoje.

Tikimės, jog šie kalbos patarimai kelionių organizatoriams padės tiksliau ir taisyklingiau pateikti savo informaciją, kad ji ne tik įkvėptų keliauti, bet ir skatintų pasitikėti siūlomomis paslaugomis.

Pavadinimai, tikriniai vardai

Kaip nesuklysti rašant pavadinimus

Kelionių agentūrų interneto svetainių tekstai mirga nuo įvairių pavadinimų, tiek lietuviškų, tiek užsienietišku. Pavadinimai būna **tiesioginės reikšmės** arba **simboliniai** (perkeltinės reikšmės), jų rašyba skiriasi.

Tiesioginės reikšmės pavadinimai

Tokie pavadinimai tiesiogiai nusako įmonės, įstaigos ar organizacijos veiklos pobūdį ar paskirtį.

Tiesioginės reikšmės pavadinimai **rašomi be kabučių**. Didžiąja rai-
de rašomas tik **pirmasis tiesioginės reikšmės pavadinimą sudarantis žodis**, kiti pavadinimą sudarantys žodžiai rašomi iš mažosios raidės.

Pavyzdžiui:

aplankysite „Dviračių muziejų“ (=aplankysite Dviračių muziejų);
keliausite į „Šokolado muziejų“ (=keliausite į Šokolado muziejų)
Šiauliuose;

„Hidrolėktuvų uosto“ muziejus (=Hidrolėktuvų uosto muziejus)
sudomins ne vieną;

ryte aplankysite Nacionalinius Kultūros Rūmus (=Nacionalinius
kultūros rūmus);

pasivaikščiokite po Centrinio Turgaus Halę (=Centrinio turgaus
halę);

yra netoli Pelkių Botanikos Sodo (=Pelkių botanikos sodo).

Aukščiausių valstybinės valdžios institucijų ir aukščiausių tarptautinių institucijų (Jungtinių Tautų, Europos Tarybos, Europos Sąjungos), **valstybių pavadinimus** sudarantys žodžiai rašomi iš didžiosios raidės.

Pavyzdžiui:

gražuolė Pietų Afrikos respublika (=Pietų Afrikos Respublika);
naujieji rajonai: Europos tarybos ir Europos parlamento pastatai
(=Europos Tarybos ir Europos Parlamento pastatai);
remiantis nauja Europos sąjungos direktyva (=remiantis nauja
Europos Sąjungos direktyva).

Geografinių objektų pavadinimai. Iš didžiosios raidės rašomi tik tikriniai žodžiai, o gimininiai žodžiai (pvz., akmuo, miškas, urvas, jūra, kalnas, kyšulys, nerija, pelkė, pusiasalis, sala, sąsiauris, upė, kelias ir kt.) – iš mažosios raidės.

Pavyzdžiui:

Dievo Motinos Grota (=Dievo Motinos grota);
Didžiajame šilko Kelyje (=Didžiajame šilko kelyje);
ryte ekskursija į Cu Chi Tunelius (=Cu Chi tunelius);
laivu plauksite Mekongo Delta (=Mekongo delta).

Statinių pavadinimai. Tokiuose pavadinimuose dažniausiai vartojami gimininiai žodžiai (pvz., arena, bokštas, fortas, galerija, muziejus, oro uostas, pilis, rūmai, stadionas, stotis, tvirtovė, aula, salė, akvedukas, tiltas, vartai, bažnyčia, bazilika, cerkvė, katedra, koplyčia, mečetė, minaretas, pagoda, sinagoga, šventykla, varpinė ir kt.) taip pat rašomi iš mažosios raidės.

Pavyzdžiui:

aplankome Kordobos Mečetę (=mečetę);
šiandien grožėsime Sevilijos Katedra (=Sevilijos katedra);
užlipsite į Giraldos Bokštą (=Giraldos bokštą).

Prisimintina, kad kai religinių pastatų pavadinimas pradedamas santrumpa „šv.“, ji taip pat rašoma didžiąja raide.

Pavyzdžiui:

šv. Brigitos bažnyčia (=Šv. Brigitos bažnyčia) su gintariniu altoriumi;
viduramžiškos gatvelės, šv. Jėzaus Kraujo bazilika (=Šv. Jėzaus Kraujo bazilika);
išvysime žymųjį Belemo bokštą ir šv. Jeronimo (=Šv. Jeronimo) vienuolyną.

Atkreiptinas dėmesys, kad įvairius dalykus apibendrintai pavadinantys, tam tikrą daikto rūšį, ypatybę nusakantys bendriniai žodžiai rašomi iš mažosios raidės.

Pavyzdžiui:

nusprendė savo lėšomis ją perstatyti į didesnę Rotondą (=rotondą);
bus pasiūlyta apsilankyti Dervišų (=dervišų) spektaklyje;
pilyms ir Fado (=fado) muzika Lisabonoje;
laivo turas ir Portveino (=portveino) degustacija;
kadaisė Galindų (=galindų) genčiai priklausiusiose žemėse.

Simboliniai pavadinimai

Tokius pavadinimus sudaro **perkeltine reikšme pavartoti žodžiai**, rišliame tekste jie **rašomi su kabutėmis arba išskiriami kitu šriftu**. Kitų kalbų autentiški simboliniai pavadinimai rašomi taip pat kaip ir lietuviški.

Pavyzdžiui:

100 kelionių (=„100 kelionių“ arba *100 kelionių*) dovanų kuponas – pati geriausia išeitis;
esame internetinė kelionių agentūra Kelionių lagaminas (=„Kelionių lagaminas“ arba *Kelionių lagaminas*);
skrydžiai su Turkish Airlines (=„Turkish Airlines“ arba *Turkish Airlines*);
turėsite galimybę apsilankyti The Land of Legends (=„The Land of Legends“ arba *The Land of Legends*) pramogų ir atrakcionų parke.

Prisimintina, kad lietuviškų kabučių grafinė raiška yra „ABC“ (apačioje devynetukai, viršuje – šešetukai).

Atskirai nurodytas (nerišliame tekste) simbolinis pavadinimas gali būti rašomas be kabučių ir neišskiriamas kitu šriftu.

Kitų kalbų tikriniai vardai ir pavadinimai

Kelionių programose, aprašymuose gausu kitų kalbų tikrinių vardų (asmenvardžių ir vietovardžių), įvairių pavadinimų užsienio kalba.

Derėtų prisiminti bendrą taisyklę, kad kitų kalbų elementai paprastai pritaikomi prie lietuviško teksto: **verčiami, transkribuojami pagal tarimą arba išskiriami kitu šriftu ar kabutėmis** (išskyrus asmenvardžius ir kai kuriuos simbolius).

Kada geriau nurodyti autentišką pavadinimą, o kada – adaptuotą, sulietuvintą formą?

Ką reikėtų versti

Pavadinimą užsienio kalba sudarančius tiesioginės reikšmės žodžius, kurie reiškia, pvz., bažnyčią, šventyklą, aikštę, gatvę, paminklą ir pan., patartina **versti į lietuvių kalbą**. Tokių pavadinimų paprastai lietuvinamas ir tikrinis vardas. Ypač jeigu jis reikšminis ar tradiciškai verčiamas.

Pavyzdžiui:

romėniški Porte Auguste (=Augusto vartai), pastatyti 20 metų anksčiau už šią šventyklą;
vienas iš geriausiai išlikusių antikinių romėnų akvedukų – Pont du Gard (=Gardo tiltas).

Ypač reikėtų versti tuos pavadinimus, kurie nėra originalūs, paimti, tarkime, iš tekstų anglų kalba.

Pavyzdžiui:

didingas Rainbow Bridges (=Vaivorykštės tiltas);
apsilankysite Kobe Port Tower (=Kobės uosto bokšte).

Verčiant kokio nors objekto pavadinimą iš užsienio kalbos svarbu, kad jis būtų tikslus, aiškus, atitiktų kultūrinį kontekstą. Netinkamai išverstas pavadinimas gali suklaidinti keliautojus. Manant, kad pravartu žinoti originalų pavadinimą, jį **galima nurodyti skliaustuose kaip papildomą informaciją**.

Pavyzdžiui:

vyksime pasigrožėti šventiškai apšviesta Plaza de España (=Ispanijos aikštė (*Plaza de España*));
apžiūrėsime didingus Palais des Papes (=Popiežių rūmus (*Palais des Papes*));
aplankysime Kasuga Taisha (=Kasugos šventyklą (*Kasuga Taisha*)).

Vietovardžiai (asmenvardžiai)

Kitų kalbų vietovardžiai (asmenvardžiai) gali būti **transkribuojami (perrašomi lietuviškais rašmenimis pagal tarimą)** arba **rašomi autentiški**.

Svarbu laikytis vienodumo principo: viename straipsnyje, skyriuje (kelionės aprašyme) vartoti vienodas vietovardžių formas – arba **transkribuotas**, arba **originalias**.

Pavyzdžiui:

Ekskursija: Eze – Monakas (=Ezas–Monakas *arba* Eze–Monaco);
Šanchajus – Suzhou – Šanchajus (=Šanchajus – Sudžou – Šanchajus *arba* Shanghai – Suzhou – Shanghai).

Siekiant aiškumo šalia transkribuotos formos skliaustuose galima nurodyti autentišką vietovardžio formą, arba atvirksčiai, pavyzdžiui, *Mozelis (Mosel)* ar *Mosel (Mozelis)*.

Pastabos:

- ✓ Nelotynišką rašto sistemą vartojančių kalbų (pvz., rusų, arabų, kinų) vietovardžiai (asmenvardžiai) užrašomi paraidžiui (arba kuo tiksliau perteikiant kitokius rašto ženklus) lotyniškais rašmenimis.
- ✓ Renkantis, kurios formos vietovardžius vartoti, pirmenybė teikta tradiciniams sulietuvintiems pavadinimams, kurių vartose-na jau seniai įsitvirtinusi, pavyzdžiui, *Florencija*, *Paryžius*, *Berlynas*, *Niujorkas*, *Rio de Žaneiras*.
- ✓ Nežinant, kaip reikėtų transkribuoti užsienietiškus tikrinius vardus, patartina vadovautis Tikrinių vardų transkripcijos į lietuvių kalbą taisyklėmis:
<https://pasaulio-vardai.vlkk.lt/transkripcija/>;
http://www.vlkk.lt/aktualiausios-temos/svetimvardziai/apie-skyriu-svetimvardziai#Perra_a.

Kelionių aprašymuose nurodomi vietovardžiai turi būti tikslūs, neklaidinti keliautojų. Vietovardžius (tiek sulietuvintus, tiek autentiškus) galima pasitikrinti „Pasaulio vietovardžių“ [žodynuose](#). Juose galima rasti daugybę Europos, Amerikos, Azijos, Afrikos, Antarktidos ir Okeanijos žemynų vietovardžių, kurie teikiami sulietuvintomis (transkribuotomis, verstinėmis ir tradicinėmis) formomis, taip pat autentiškomis (iš nelotyniško pagrindo raidyną vartojančių kalbų – lotynizuotomis) formomis.

Netikslių vietovardžių pavyzdžiai iš interneto svetainių:

Auksinių kopų (=Auksinių Smilčių) kurortas;
vykstame į Bucharą per žymiąją Kyzylkumo dykumą (=Kyzylkumų dykumą);
Varmijos-Mozūrijos (=Varmijos Mozūrų) vaivadijoje;
Rodos (=Rodo) sala pasižymi nuostabiais paplūdimiais;
Težio (=Težo) upė;
Cèl am Zè (=Celis prie Zè) (Zell am See);
Kotorsko (=Kotoro) įlanka;
Montevidėjus (=Montevidėjas), Urugvajus.

Vietovardžių (asmenvardžių) gramatinimas

Tiek sulietuvinti, tiek autentiški kitų kalbų vietovardžiai rišliame sakinyje ar žodžių junginyje **gramatinami** – jiems pridedamos lietuviškos reikiamo linksnio galūnės (išskyrus tam tikras išimtis).

Pavyzdžiui:

1 nakvynė Fatima (=Fatimos) miestelyje;
šiandien būtinai užsuksime ir į Belem (=Belemo) rajoną;
dalį dienos praleisime Siera Nevada nacionaliniame parke (=Siera Nevados nacionaliniame parke);
Bali (=Balis) siūlo įvairias apgyvendinimo galimybes.

Asmenvardžiai taip pat gramatinami:

Pavyzdžiui:

rekomenduojame aplankyti Ho Chi Minh (=Ho Chi Minho; Ho Chi Minh'o) mauzoliejų ir muziejų;
vėliau apžiūrėsite didingą imperatoriaus Minh Mang (=Minh Mango; Minh Mang'o) kapa.

Pastabos:

- ✓ Kelianariams vietovardžiams galūnės paprastai dedamos prie paskutinio dėmens, pavyzdžiui, *Da Nang (=Da Nango) oro uostas*.
- ✓ Lietuviškų daiktavardžių galūnės, atsižvelgiant į autentiško vietovardžio (asmenvardžio) baigmenis tarimą ir rašybos ypatumus, prie gramatinamų kitų kalbų autentiškų vietovardžių (asmenvardžių) gali būti dedamos trimis būdais: tiesiai prie baigmenis (pavyzdžiui, *toli nuo Bali (=Balio)*), po apostrofo (pavyzdžiui, *imperatoriaus Minh Mang (=Minh Mang'o) kapas*) arba keičiant baigmenį (pavyzdžiui, *į Miyajima (=Miyajimos) salą*).
- ✓ Rašant autentiškus kitų kalbų vietovardžius (asmenvardžius), jei įmanoma, tame pačiame tekste reikėtų laikytis vieno pasirinkto gramatinimo principo.
- ✓ Kitų kalbų autentiški vietovardžiai (asmenvardžiai) gali būti negramatinami, kai vartojami nerišliame tekste – ne sakinyje, ne žodžių junginyje.

🗣️ „Dviračių muziejus“	👍 Dviračių muziejus
🗣️ Centrinė Turgaus Halė	👍 Centrinė turgaus halė
🗣️ Dievo Motinos Grota	👍 Dievo Motinos grota
🗣️ Sevilijos Katedra	👍 Sevilijos katedra
🗣️ Fatima miestelis	👍 Fatimos miestelis

Leksika

Leksikos (žodyno) klaidos – tai nevertotinos svetimybės, netikslūs, netaisyklingos darybos terminai, netinkama reikšme vartojami žodžiai.

Svetimžodžiai: nevertotina, vengtina, rekomenduotina

Nevartotini svetimžodžiai. Rašant apie įvairių šalių papročius, savitą kultūrą, valgius, tenka susidurti su įvairių sričių svetimžodžiais. Kaip tinkamai juos pateikti lietuviškame tekste? Ieškoti lietuviškų atitikmenų, rašyti adaptuotas formas ar palikti originalios rašybos žodžius?

Pirmenybė visada teiktina **lietuviškiems terminams**, t. y. svetimžodžių lietuviškiems atitikmenims, ypač jeigu jie jau seniai vartojami lietuvių kalboje ir tapę įprasti, tokie kaip, pavyzdžiui: *lydytas sviestas, kinrožės, biuras, sūkurinė vonia* ir kt.:

dedame ghi sviesto (=lydyto sviesto);
ragaujame krabo, iškepto su čili pipirais (=su aitariaja paprika);
vietinis gėrimas, gaminamas iš džiovintų hibisko (=kinrožių) žiedlapių;
už naudojimąsi teniso aikštele, sauna, jacuzzi (=sūkurinė vonia);
jeigu ne darbo metu padarėte ONLINE užsakymą (=užsakymą internetu);
ekstra atvejais (=ypatingais atvejais; skubiais atvejais) ne darbo laiko metu skambinkite telefonais;
atvykstate į „Kelionių panoramos“ ofisą (=biurą);
kambariuose yra televizorius, minibaras, telefonas,
plaukų fenas (=plaukų džiovintuvas);
teleskopinės trekingo lazdos (=kalnų žygių lazdos).

Lokacija, destinacija. Šie pastaruoju metu itin dažnai vartojami žodžiai taip pat keistini lietuviškais atitikmenimis.

Lokacija reiškia tolumoje esančio objekto suradimą, atpažinimą, jo koordinaciją ir kt. parametrų nustatymą radijo, šviesos, garso bangomis. Tai veiksmo pavadinimas, šis žodis nevertotinas, kai galvoje turima vieta, pavyzdžiui: *keliautojai šį viešbutį vertina dėl strategiškai patogios lokacijos (=vietos); skaityti daugiau apie šią lokaciją (=vietą).*

Destinacija – nevertotina svetimybė, ji keistina žodžių junginiu *vykimo vieta, kelionės tikslas*, pavyzdžiui: *siūlo tiesioginį susisiekimą su Vilniumi ir Palanga iš 13 destinacijų (=vietų).*

Vengtini svetimžodžiai. Kelionių agentūrų tekstuose dažni žodžiai **aviabilietas** ir **aerouostas** yra vengtinės svetimybės. Vietoj jų turime įprastus lietuviškus terminus – **lėktuvo bilietas** ir **oro uostas**, juos ir patartina rinktis.

Rekomenduotini lietuviški atitikmenys. Adaptuoti svetimžodžiai rašytini pagal Valstybinės lietuvių kalbos komisijos rekomendacijas (žr. Svetimžodžių atitikmenų [sąrašą](#)), pavyzdžiui, **iš kitų kraštų kilusių patiekalų pavadinimai:**

keptą halloumi sūrį (=halumį);
keliaudami nepamirškite pasimėgauti gardžia espresso kava (=gardžiu espresso);
gardūs migdoliniai macaroons sausainiai (=makaronai);
keliautojai gali paragauti khachapuri ir khinkali (=chačapurių ir chinkalių);
taip pat verta paragauti vietinių vynų ir chacha (=čačos);
galite paragauti autentiškų sicilietiško patiekalo, tokių kaip arancini, cannoli (=arančiniai, kanoliai);
galima paragauti įvairių tradicinių japoniškų patiekalų, tokių kaip sashimi, yakitori, mochi (=sašimiai, jakitoriai, močiai);
itin mėgstami ramen makaronai (=ramenai).

Prisimintina, kad adaptuoti svetimžodžiai rišliame tekste linksniuojami, t. y. jiems pridedamos reikiamo linksnio galūnės, pavyzdžiui, *patiekalui reikia daug feta sūrio (=daug fetos); dolma (=dolmos) gaminimo pamoka*.

Nežinant ar suabejojus dėl vartojamo svetimžodžio ar kokio nors termino, galima pasitikrinti Valstybinės lietuvių kalbos komisijos svetainėje, kurioje yra skelbiamas [Svetimžodžių atitikmenų sąrašas](#), [Neteiktinų svetimybų sąrašas](#), taip pat [Konsultacijų banke](#) ir [Terminų banke](#).

Kitų kalbų bendriniai žodžiai tekste. Tekstų rengėjai, nežinodami, kaip lietuviškai įvardyti iš kitų kalbų kilusį kokio nors daikto, reiškimo pavadinimą, ypač jei nėra nusistovėjusio lietuviško termino, renkasi originalios rašybos žodžius. Kartais tai tikslinga, siekiant perteikti autentiškumą, kultūrinį savitumą.

Tačiau gana dažnai bendrinius žodžius užsienio kalba reikėtų išversti į lietuvių kalbą, ypač kai nurodoma kokia nors daikto rūšis, tipas. Pavyzdžiui, **viešbučių kambarių tipą** apibūdinančius žodžių junginius anglų kalba:

Standard Room (=standartinis kambarys);
Standard Triple (=standartinis trivietis kambarys);
Standard Pool View (=standartinis kambarys su vaizdu į baseiną);
Superior Room Sea View (=aukštesnės klasės kambarys su vaizdu į jūrą);
Standard Mountain View (=standartinis kambarys su vaizdu į kalnus);
Standard Room Garden Or Pool View (=standartinis kambarys su vaizdu į sodą arba į baseiną);
Superior Side Sea View Room (=aukštesnės klasės kambarys su šoniniu vaizdu į jūrą);
Suite (=pagerintas kambarys);
Family Room (=šeiminis kambarys);
Economy Room (=ekonominio tipo kambarys).

Siekiant aiškumo **nelietuviškus terminus** galima nurodyti skliaustuose, pavyzdžiui, *įsikursite aukštesnės klasės kambaryje su šoniniu vaizdu į jūrą (Superior Side Sea View)*.

Prisimintina, kad **bendriniai žodžiai, pateikiami originalo kalba**, paprastai išskiriami grafiškai, kad būtų matyti, jog tai svetimės kalbos elementas: dažniausiai rašoma pasviruoju šriftu, rečiau – tarp kabučių.

Pavyzdžiui:

turite apsispręsti dėl papildomo bagažo (Priority (=Priority) arba registruoto);
galima rasti daugybę mažų izakaya (=izakaya) (tradicinių japoniškų baru);
įvairūs vietiniai patiekalai, tokie kaip yakitori (=yakitori);
paragausite gateaux piments (=gateaux piments).

Ne ta reikšme vartojami žodžiai

Lietuviško žodžio reikšmę galima pasitikslinti [lietuvių kalbos žodynuose](#).

Kelionių organizatoriai neretai klysta ne ta reikšme vartodami žodžius: *išmatavimai, ypatingai, pilnas, pilnai, praeiti, pravažiuoti, randasi*.

Išmatavimai nevartotinas reikšme *matmenys, dydis*, pavyzdžiui: *automobilio išmatavimai (=matmenys); pagal oro linijų nustatytus išmatavimus (=oro linijų nustatytus matmenis)*.

Ypatingai nevartotinas reikšme *ypač, itin*, pavyzdžiui: *ypatingai (=ypač) tuomet, kai norisi vien tik mėgautis atostogomis; ypatingai (=itin) geras laikas vykti į salą yra ruduo*.

Pilnas nevartotinas baigtinio kiekio reikšme, kai priešingas dalykas nereiškia sutrumpinimo, – tokiais atvejais turi būti ne *pilnas, o visas, galutinis*, pavyzdžiui: *kelionių dokumentus rasite MANO UŽSAKYMAI kategorijoje po pilno (=galutinio) apmokėjimo; JAE viza yra išduodama tik perkant pilną (=visą) kelionės paketą*.

Prieveiksmis **pilnai** netinka tomis reikšmėmis, kuriomis nevartojamas būdvardis **pilnas**, pavyzdžiui: *pilnai įrengta virtuvė (=virtuvė su visa įranga); tai metas, kai galime pilnai pajusti (=galime pajusti visą) gyvenimo grožį*.

Praeiti nevertotinas reikšme *pereiti, atlikti*, pavyzdžiui: *paskui reikia praeiti (=pereiti) pasienio kontrolę; kelionė prasidės Vilniaus oro uoste, iš kurio, praėjus (=atlikęs) visus formalumus, skrisi į Jerevaną; praeinate (=pereinate) Eliziejaus laukais.*

Pravažiuoti nevertotinas reikšme *pavažiuoti, važiuoti, pervvažiuoti*, pavyzdžiui: *galite pravažiuoti (=pavažiuoti; pasivažinėti) elektromobilio simulatoriumi; leidžiatės į žygį Tatrų kalnuose, pravažiuojate (=važiuojate) išpūdingomis fortifikuotomis pilimis garsėjančiu keliu.*

Randasi nevertotinas reikšme *yra*, pavyzdžiui: *Šv. Pauliaus bažnyčia randasi (=yra) visai netoli jūros kranto; Lietuvos šiaurės rytuose randasi (=yra) Rokiškio kraštas.*

👉 Čili pipirai	👍 Aitrioji paprika
👉 Online užsakymai	👍 Užsakymai internetu
👉 Viešbučio lokacija	👍 Viešbučio vieta
👉 Lagamino išmatavimai	👍 Lagamino matmenys
👉 Ypatingai įdomi kelionė	👍 Itin įdomi kelionė
👉 Praeiti pasienio kontrolę	👍 Pereiti pasienio kontrolę
👉 Pravažiuoti išpūdingu keliu	👍 Pervvažiuoti išpūdingu keliu
👉 Pilnas kelionės paketas	👍 Visas kelionės paketas
👉 Miestas randasi netoli jūros	👍 Miestas yra netoli jūros

Gramatika

Nusakant **kiekį, būvį, požymį** ar **tikslą** žodžių junginiais, reikėtų atkreipti dėmesį į tam tikrų linksnių vartoseną. Taip pat prisiminta, kokiais atvejais vartojami **polinksniai dėka** ir **pagalba**, kada netinka vartoti **padalyvį** ir **žodžių samplaiką o taip pat**.

Neapibrėžto daiktų kiekio raiška. Norint nusakyti neapibrėžtą daiktų kiekį ar dalį **vartotinas dalies kilmininkas**, o ne vardininkas.

Pavyzdžiui:

buvo čia romėnai, venecijiečiai, osmanai (=romėnų, venecijiečių, osmanų);

Ankaroje yra puikūs restoranai, diskotekos, naktiniai klubai (=yra puikių restoranų, diskotekų, naktinių klubų).

Būvio, būsenos, požymio raiška. Nusakant būvį ar požymį, būdvardžių įnagininkas **keistinas kitu atitinkamu linksniu**.

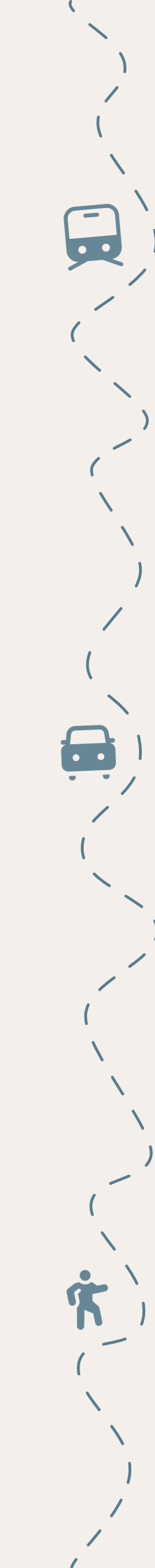
Pavyzdžiui:

turizmo versle nesiekiamo tapti didžiausiais (=didžiausi);
žinome, kaip Jūsų kelionę padaryti įdomia ir sėkminga (=įdomia ir sėkminga);

tai, ką Juodkalnijoje pamatysite ir patirsite, nepaliks Jūsų abejingais (=abejingų);

kelionė Prancūzijos 700 metų istorijos vingiais spektaklį daro unikaliu (=unikalų).

Tikslo su paskirties atspalviu raiška. Norint nusakyti tikslą su paskirties atspalviu, abstrakčiųjų priesagos *-imas, -ymas* daiktavardžių naudininkas nevertotinas, paprastai jis **keistinas bendratimi**.

Pavyzdžiui:

užsakysime papildomas paslaugas, reikalingas vizų išdavimui (=vizoms išduoti);
laisvas laikas pasivaikščiojimui (=pasivaikščioti) kalnuose;
telefonas pasiteiravimui (=telefonas pasiteirauti).

Tikslo su slinkties veiksmažodžiais raiška. Tikslui reikšti su slinkties veiksmažodžiais *eiti, važiuoti, vykti* **vartotinas** ne galininkas, o **kilmininkas**.

Pavyzdžiui:

vyksite į viešbutį nakvynei (=nakvynės);
nepasikuklinsime užsukti vaišėms (=vaišių) į ponios Ilonos saloną;
vykite tyrinėti Sofijos kultūrinius ir istorinius lobius (=kultūrinių ir istorinių lobių).

Polinksniai dėka ir pagalba.

Polinksnis *dėka* vartojamas **tik kalbant apie žmogų**. Visais kitais atvejais, dažniausiai veiksmo priežastčiai ir būdai nusakyti, *dėka* nevertotinas.

Pavyzdžiui:

paplūdimiai Kotoro įlankoje akmenuoti, to dėka (=dėl to) labai graži jūros spalva;
sėkmingos veisimo programos dėka (=dėl sėkmingos veisimo programos) čia galima pamatyti retų gyvūnų;
tobulo atostogų klimato ir palankios geografinės Tanzanijos salos padėties dėka (=dėl tobulo atostogų klimato ir palankios geografinės Tanzanijos salos padėties) keliauti į Zanzibarą galima ištisus metus.

Kai **kalbama apie pasiektą rezultatą naudojantis kuo nors, kokia nors priemone**, polinksnis *pagalba* netinka. Konstrukciją su polinksniu *pagalba*, ar ji reikštų įrankį, mechanizmą, ar kokią kitą priemonę, kartais net abstrakčią, būtina keisti įnagininku, pusdalyviu, padalyviu ar kt.

Pavyzdžiui:

pirkti keliones internetu paprasta – tereikia paieškos pagalba susirasti (=tereikia paieškos laukelyje susirasti) trokštamą kryptį;

viską galite pasirinkti filtro pagalba (=pasirinkti naudodami filtra);

kupolo apskritimas laikomas su 12 kolonų pagalba (=laikomas 12 kolonų).

Padalyvio vartoseną. Padalyvis nevertotinas šalutiniam to paties veikėjo veiksmui reikšti asmeniniuose sakiniuose (vietoj pusdalyvio ar dalyvio).

Pavyzdžiui:

atvykus (=atvykę) į Krokuvą, leidžiatės į ekskursiją po senamiestį; atostogaujant (=atostogaudami) Korfu saloje, pasinaudokite puikia galimybe;

keliaujant (=keliaudami) išvysite šventyklas, prekyvietes;

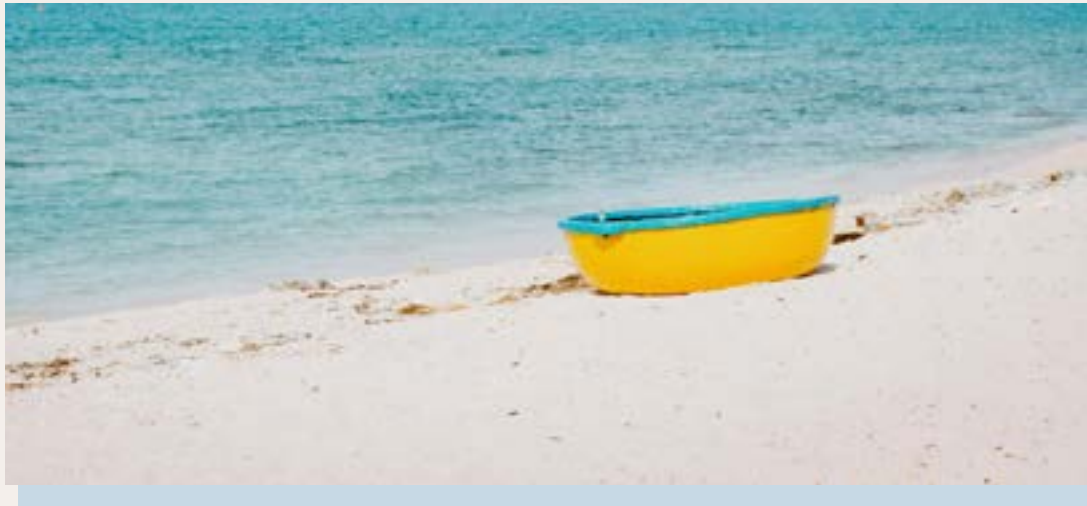
norint (=norėdami) pasirinkti viešbutį spauskite PASIRINKITE VIEŠBUTĮ.

Samplaika o taip pat. Ši žodžių samplaika nevertotina vienasrūšems sakinio dalims ir sakinių dėmenims pridurti, ji keistina – *taip pat*.

Pavyzdžiui:

tai suteikia patogumo ir saugumo jausmą, o taip pat (=jausmą, taip pat) padeda sutaupyti laiko;
jas naudoja statant polius, o taip pat (=statant polius, taip pat) perdirba į medžio anglis;
žygio į Biokovo kalnus metu grožėsitės išpūdinga panorama, o taip pat (=panorama, taip pat) palydėsite saulę.

👍 Mieste yra restoranai	👍 Mieste yra restoranų
👍 Tampame smalsesniais	👍 Tampame smalsesni
👍 Vyksime tyrinėti miestą	👍 Vyksime tyrinėti miesto
👍 Palankaus oro dėka	👍 Dėl palankaus oro
👍 Interneto pagalba	👍 Internetu
👍 Telefonas pasiteiravimui	👍 Telefonas pasiteirauti

Skyryba

Skyrybos ženklų paskirtis – padaryti tekstą suprantama, aišką. Jais skiriame sakinio dalis, sudėtinius sakinius, skaidomo teksto dalis. Dažniausiai klystama skiriant **vienarūšes sakinio dalis, išplėstines aplinkybes, išplėstinį derinamąjį pažyminį, sudėtinius prijungiamuosius sakinius ir skaidomo teksto punktus.**

Vienarūšės sakinio dalys. Prieš nekartojamuosius jungtukus *ir, bei, ar, arba*, jungiančius vienarūšes sakinio dalis, kablelis nededamas.

Pavyzdžiui:

sala garsėja architektūriniu, istoriniu, ir (=istoriniu ir) kulinariniu paveldu;

Palermo gatvės pilnos istorinių pastatų, bei kavinukių (=pastatų bei kavinukių);

įrašykite telefono numerį, arba el. pašto adresą (=numerį arba el. pašto adresą);

jeigu vykstate į komandiruotę, ar (=komandiruotę ar) atostogų ir nenorite rūpintis nuvykimu iki viešbučio.

Išplėstinės dalyvinės, pusdalyvinės ar padalyvinės aplinkybės. Tokios aplinkybės gali būti išskiriamos kableliais, jei norima išryškinti jų prasminį ir intonacinį savarankiškumą, arba jų galima iš viso neskirti. Pasirinkus skirti išplėstinę aplinkybę, privalu ją išskirti iš abiejų pusių – kablelis tik iš vienos pusės laikomas klaida.

Pavyzdžiui:

tai aukštutinė miesto dalis, todėl žvelgiant nuo jos, atsiveria (=todėl, žvelgiant nuo jos, atsiveria *arba* todėl žvelgiant nuo jos atsiveria) nuostabi Atėnų panorama;

pamatote pasukamą tiltą, kuris, atplaukus laivui ne pakeliamas (=kuris, atplaukus laivui, ne pakeliamas *arba* kuris atplaukus laivui ne pakeliamas), o pasukamas į šoną.

Išplėstinis derinamasis pažymins. Jei šis pažymins eina po pažymi-
mojo žodžio, jis išskiriamas kableliais.

Pavyzdžiui:

laukia apsilankymas keliuose objektuose įtrauktuose į UNESCO kultūros paveldo sąrašą ir (=objektuose, įtrauktuose į UNESCO kultūros paveldo sąrašą, ir) garsiam kurorte; vyksime apžiūrėti buvusio žvejų kaimelio išikūrusio prie Atlanto vandenyno (=kaimelio, išikūrusio prie Atlanto vandenyno); tai išpūdingas teatras menantis antikos laikus (=teatras, menantis antikos laikus).

Sudėtinis prijungiamasis sakins. Tokius sakinius sudaro pagrindinis dėmuo ir nuo jo priklausomas vienas ar keli šalutiniai dėmenys. Šalutinis dėmuo prie pagrindinio yra jungiamas prijungiamaisiais jungtukais ar prijungiamąją paskirtį turinčiais savarankiškais žodžiais ir išskiriamas kableliais, rečiau – brūkšniais. **Šalutinis sakins skiriamas iš abiejų pusių.**

Pavyzdžiui:

visai nesvarbu ar tai specializuotos kelionės (=nesvarbu, ar tai specializuotos kelionės), kur viskas suplanuota, ar išvyka su grupe; garsioji retsina – vynas į kurį įdėta saku (=vynas, į kurį įdėta saku); ketini keliauti savarankiškai, tačiau dvejoji kaip reikės nusigauti nuo oro uosto iki viešbučio (=dvejoji, kaip reikės nusigauti nuo oro uosto iki viešbučio); stebėsite kaip verda gyvenimas ir (=stebėsite, kaip verda gyvenimas, ir) turėsite galimybę akimirka pasijusti vietiniais tradiciniame miesto turguje.

Dalimis skaidomas tekstas. Aiškumo dėlei tekstas gali būti skaidomas dalimis, punktais. Skaidant tekstą į bendrąjį teiginį ir po dvitaškio einančias jo dalis išdėmėtini **du dalykai**.

- ✓ Jei **suskaidytos dalys** (numeruojami ar kitaip žymimi punktai) **sudaro savarankiškus sakinius**, tai jų skyryba atitinka įprastą skyrimo taisyklę – sakinio ir punkto (papunkčio) pabaigoje rašomas taškas (ne kablelis ar kabliataškis).

Pavyzdžiui:

Pirkimo išsimokėtinai procedūros yra paprastos ir greitos:

Išsirinkite pasiūlymą;

Užpildykite mūsų pirkimo išsimokėtinai formą, kurioje reikės įvesti vardą, pavardę, el. paštą ir telefono numerį;

Bankas „General Financing“ susisieks su jumis telefonu ir atliks finansinių galimybių įvertinimą;

Patvirtinę mokumą telefonu, Jūs iškart gaunate finansavimą, o mes – rezervuojame kelionę.

(=Pirkimo išsimokėtinai procedūros yra paprastos ir greitos:

Išsirinkite pasiūlymą.

Užpildykite mūsų pirkimo išsimokėtinai formą, kurioje reikės įvesti vardą, pavardę, el. paštą ir telefono numerį.

Bankas „General Financing“ susisieks su jumis telefonu ir atliks finansinių galimybių įvertinimą.

Patvirtinę mokumą telefonu, Jūs iškart gaunate finansavimą, o mes – rezervuojame kelionę.)

- ✓ Jei **suskaidytos dalys sudaro vieną sakinį**, t. y. punktai yra prieš dvitaškį einančios sakinio atkarpos sakinio dalys, tarp suskaidytųjų dalių rašomas kabliataškis, rečiau – kablelis, ir jos pradedamos mažąja raide; taškas dedamas po paskutinės suskaidytosios dalies.

Pavyzdžiui:

Į kelionės kainą įskaičiuota:

Kelionė patogiu autobusu;

Ekskursinės programos organizavimas;

Visos ekskursijos metu kelionės vadovo paslaugos.

(=Į kelionės kainą įskaičiuota:

kelionė patogiu autobusu;

ekskursinės programos organizavimas;

visos ekskursijos metu kelionės vadovo paslaugos.)

Rašyba

Didžiosios ir mažosios raidės. Lietuvių kalboje tik pirmas sakinio ar atskirai parašyto žodžių junginio žodis rašomas didžiąja raide, kiti bendriniai žodžiai rašomi mažosiomis raidėmis.

Pavyzdžiui:

„Vivid Vilnius“ – Turiningam Jūsų laisvalaikiui (=„Vivid Vilnius“ – turiningam Jūsų laisvalaikiui);

1 Diena: Varšuva (=1 diena: Varšuva; 1 diena. Varšuva);

Skrydis Vilnius – Kurortas – Vilnius (=Skrydis Vilnius – kurortas – Vilnius);

Pirmadienis – Penktadienis 09:00 – 18:00 (=Pirmadienis – penktadienis 09:00–18:00).

Romėniški skaitmenys. Po šių skaitmenų galūnės nededamos ir brūkšnelis nerašomas.

Pavyzdžiui:

8 val. išvykstate į imperatoriaus Karolio V-ojo miestą (=Karolio V miestą);

popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo (=Jono Pauliaus II) skulptūra;

pamatote Indijos vartus, pastatytus I-ojo pasaulinio (=I pasaulinio) karo aukoms atminti.

Santrumpos. Vartojant įvairias lietuviškas santrumpas ir simbolius, būtina atkreipti dėmesį, ar jos tinkamai sudarytos, ar tikslios.

Pavyzdžiui:

Tel. nr (=Tel. nr.);

4 dienų pažintinė kelionė į Kutaisį nuo 269 eur (=269 Eur);

Java ir Balio sala (12 d) (=12 d.) ;

20 kg. (=20 kg) bagažas;

skulptūrų grupė sudaro 6 km. (=6 km) ilgio juosta;

AB SEB bankas, A/S LT847044060001950000

(=a. s. LT847044060001950000).

Dažniausiai vartojamos santrumpos

metai – m.	eurai – Eur, EUR
mėnuo – mėn.	centai – ct
diena – d.	atsiskaitomoji sąskaita – a. s.
valandos – val.	banko kodas – b. k.
minutės – min.	kilogramai – kg
telefono numeris – tel. nr.	gramai – g
mobilusis telefonas – mob. tel.	kilometrai – km
elektroninis paštas – el. p.; e. p.	metrai – m

Atkreiptinas dėmesys, kad tarp skaitmenų ir santrumpų ar simbolių turi būti paliekami tarpeliai, pavyzdžiui, *bilieto kaina 12€ (=12 €); Naujieji metai Filipinuose 13d. (=13 d.)*.

Keliažodžiai pavadinimai trumpinami visus savarankiškus žodžius žymint pirmosiomis didžiosiomis raidėmis; taškas nerašomas nei po atskirų raidžių, nei santrumpos gale.

Pavyzdžiui:

D.U.K. (=DUK);

Porto senamiestis yra saugomas Unesco (=UNESCO);

viešbutis turi terminių vandenių spa centrą (=SPA centras).

Nelietuviškos kilmės dėmenys. Tokie dėmenys, pavyzdžiui: *audio-*, *eko-*, *foto*, *video-*, *termo-*, kaip atskiri žodžiai nevartojami. Tai pirmosios sudurtinių žodžių dalys, todėl visada rašomos kartu su antruoju dėmeniu.

Pavyzdžiui:

kelionė valtimi atskleis visą eko sistemos (=ekosistemos) grožį ir spalvas;

svarbu nepamiršti tikrai gerų termo apatinių drabužių (=gerų apatinių termodrabužių);

pakviesti į tikrą foto medžioklę (=fotomedžioklę);

įėjimo bilietas ir audio gidas (=audiogidas) įskaičiuoti į kainą.

Isidėmėtina. *Euro zona* – šį terminą sudarantys žodžiai rašomi atskirai, nes turimas omenyje ne tarptautinis elementas *euro-* (reiškiantis sąsają su Europa), o piniginis vienetas (euras) (pavyzdžiui, *nors ir nepriklauso Europos Sąjungai bei eurozonai (=euro zonai)*).

Brūkšnelis ir brūkšnys.

Tarp dviejų ar daugiau žodžių, **žyminčių daiktų bei reiškinių vietos, laiko, kiekio, eilės ribas, dvišalius santykius**, rašomas **brūkšnys** (ne brūkšnelis).

Pavyzdžiui:

Nuo - Iki (=Nuo-iki);

Skrydis Vilnius - kurortas - Vilnius (=Skrydis Vilnius – kurortas – Vilnius);

Paryžiuje išpardavimai vyksta du kartus per metus – po Kalėdų (sausio-vasario (=sausio-vasario) mėnesiais) ir vasaros pradžioje (birželį-liepą (=birželį-liepą));

Pirmadienį - penktadienį 09:00 - 18:00 (=Pirmadienį-penktadienį 09:00-18:00).

Brūkšnelis vartojamas, kai kalbama apie **sugretintas pareigas**, pavyzdžiui: *grupės vadovo – gido (=grupės vadovo-gido) paslaugas*.

Brūkšnelis taip pat rašomas **tarp dviejų sintaksiškai lygiaverčių būdvardžių**, reiškiančių vieną kompleksinę daikto ypatybę, pavyzdžiui: *pažintinė – piligriminė (=pažintinė-piligriminė) kelionė po Prancūzijos Provansą*.

Prisimintina, kad kaip **sakinio dalių skyrybos ženklas** rašomas brūkšnys (ne brūkšnelis), pavyzdžiui, *tai - vos 30 min. (=tai – vos 30 min.) nuo žymiosios Šv. Morkaus aikštės; mūsų misija - patenkinti (=misija – patenkinti) keliautojai, kurie sugrįžta ir rekomenduoja mus kitiems*.

Pasvirasis brūkšnys. Pasvirasis (įžambusis) brūkšnys paprastai vartojamas tam tikrai alternatyvai žymėti (atitinka jungtuką *arba*). Rašant pasvirąjį brūkšnį tarp žodžių ar jų sutrumpinimų abipus brūkšnio paliekami tarpai.

Pavyzdžiui:

kelionės atšaukimo, bagažo vėlavimo/praradimo (=vėlavimo / praradimo) ir kiti draudimo taisyklėse paminėti rizikos veiksniai; jei norėtum keliauti vienas ar su šeima/draugais (=šeima / draugais);
vėlai vakare/naktį (=vakare / naktį);
nepamirškite į kelionę pasiimti paso/asmens tapatybės kortelės (=paso / asmens tapatybės kortelės).

Pastaba. Rišliame tekste alternatyvai žymėti labiau tinka žodelis *arba*, taip pat pasirinktiną variantą galima nurodyti skliaustuose.

🗨️ Karolio V-ojo miestas	👍 Karolio V miestas
🗨️ D.U.K.	👍 DUK
🗨️ Spa centras	👍 SPA centras
🗨️ Unesco	👍 UNESCO
🗨️ Audio gidas	👍 Audiogidas
🗨️ Nuo - iki	👍 Nuo-iki
🗨️ Vadovas – gidas	👍 Vadovas-gidas
🗨️ Pažintinė – piligriminė kelionė	👍 Pažintinė-piligriminė kelionė

Rekomenduojami lietuvių kalbos ištekliai internete

Bendrinės lietuvių kalbos [žodynas](#) (renjiamas, nuolat pildomas)

Dabartinės lietuvių kalbos [žodynas](#)

Lietuvos Respublikos terminų [bankas](#)

Pasaulio [vietovardžiai](#)

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos [Konsultacijų bankas](#)

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2019-11-07 nutarimas

Nr. N-8 (178) „[Dėl Lietuvių kalbos skyrybos taisyklių](#)“

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2022-01-06 nutarimas

Nr. N-1 (190) „[Dėl lietuvių kalbos rašybos taisyklių patvirtinimo](#)“

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos patvirtintas

[Kalbos klaidų sąrašas](#)

